

1. Die erste Art ist diejenige, welche
 durch die Wirkung der Natur
 entsteht, und die man
 in der Natur findet.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
530 N. Dearborn Ave. Chicago, Ill. 60610

FOR THE YEAR 1900 IN THE DISTRICT OF COLUMBIA

nd
rlo
rijt
sen
ver
ma
on
de
ligh

foer
In
van
hou
nen
ate
De
te l
van
be
dan
M
lyc
rer
ken
aci
mil
wa
De
me
den
so

Eer gheliefde Leser alsoo den vyant vande Stadt Bommel
den vyfden Juni ghenootsaecht was te trecken/ is niet alle syne heyreracht
ende ghewelt ghetrocken naer Goffum/ ende daer zijn Legher gheslaghen/ in
eenighe zynde om over den Wael in Tielder Weert te comen/ maer Godt die
erckelijck haer aenlaghen ende voornemen te niet doet/ wechneemende haer ver-
ant/ daerenteghen beghe nadicht onsen goeden Godt syne Princelijcke Excellentie/
ende synen slaet/ dat daer onsen vyant versumelijck is/ hy daerenteghen yberich en
cloerdadich haer verschijnt/ en poecht altyt inde voorbaet te zijn/ sonder aē te sie van
tijt noch perijckel/ hem stellende inde beschuttunge ons Heere/ die hem van aenbangh
syne regerunghe tot op heden heeft ghestiert ende bewaert/ alsoo/ dat syne fame hem
verspreyt over den gantschen Aerdeboden/ daer van wy niet ydel moeten roemen/
maer Godt stadich bidden dat hy hem soo laughs hoe meer stercke tegen de macht
onser gheswozene vyanden/ ende alsoo eens moghen comen tot eenen ghemeeenen vze-
de/ dat gonne ons Godt door Jesum Christum synen Sone/ onse Heere/ die syne heyl-
lighe Gheest ende syne liefde in ons verstercke ende vermeerdere Aimen.

Wt Bommel den vyfden Juli.

Sende gunstige Leser dat den vyandt als voorsept is blifft
liggen/ verbaest zynde/ sonder t overcomē te aenbängen/ so heeft onsen cloer-
moedighen Prince ende voorvechter goet ghedocht hem overvarende te ver-
soecken/ gelijck geschiet is tusschen saterdach sondach en inder nacht/ wesende den 4.
Juli/ so is syne Excellentie selfs in persoon niet ontrent dyp dupsent mannen over ge-
varen tot Herwaerden/ ende hebben daerinder haest ghemaect een halve Maen/
hooch twee Mans lenchte/ wel beset met Palissaden/ welcke halve Maen sy begon-
nen inden moeghenstont ten twee uren/ tot eldaechs ontrent elf uren/ sonder dat sy
aten noch droncken voor/ ende al eer haer werck was volbracht.

So heeft den vyant dien naermiddach niet een partij te voete ende oock sommige
Heerden hem voor onse halve Maen sien laten/ ende meenden onse Soldaten soo upt
te locken/ maer onse Soldaten die veradverteert waren datter een groote Troep
vanden vyant achter den Dyck waren/ quamē niet upt/ maer bleven binnen de hal-
ve Maen.

Ontrent ten ses uren heeft hem den vyant niet een seer groote menichte van Sol-
daten naer onse halve Maen begheven/ ende vielen seer sterck ende dick op die halve
Maen aen/ maer onse Overicheyt ende Soldaten van binnen/ weerden hem so may-
lijck ende dapper/ dat sy haer niet blyden moet resisteerden ende afsloughen/ daer wa-
render al velen vanden vyant binnen de Palissaden in de gracht over de Wal en staec-
ken malcanderen niet Pijcken doot. Daer wasser eenen den welken scheen aen zyn
accoutrement een groot Meester te zyn/ die alrede haest binnen de Palissaden was/
ende werdt gheschoten van onse Soldaten/ doch den vyant haelden hem noch weder/
waeromme wel ses oft seven haer leven lieten eer sy hem weder ronden crighen/ onse
Waerdelen op de halve Maen vloeghen seer lustich/ ende de Soldaten hadden seer goe-
den moet ende couragie.

Onse elf Canons op de Vozen in drie Paterijen teghen Herwaerden over/ deden
niet dan continuēlick schieten/ tot Parijck staender dyp ende deden in gelijcken/ van
den Hesselschen Weert deden sy oock niet dan spelen met haer Canons/ insghelijcken
oock met Musketten ende hantroers/ soo dat sy int leste mit greoten schande wij-
ken

317
Men inhaesten/ende daer zijnder ontrent seuen hondert ghebleuen banden byand
ghen seer dicht inde grachten/daer zijn weynich van onse ghebleuen.

Wt Bommel den 6. Juli.

An des byants dooden zijn noch des abonts door bebel groote menichte
graven/vertich tseffens in enen put.

Die halve Mane is seer groot/ende het gantsche Dorp van Hetwaerden
is daer inne begrepen/die grachten daer omme zijn twaelf voeten/ende die
ses voeten/soo Godt die genade wil verleenen dat sy noch twaelf uren daer aen wer
ken moghen/als en gheweldighe sterckte zijn.

Dier is heden een Ruyter vanden byant comen overloopen/den welken seide da
den byant ten vier uren hem soude weder begheuen voor de halve Mane/maer is al
noch niet gheschiet/ende hebben wel seuen uren in slachorden ghestaen. Men presu
meert alhier dat den byant wel een aenval weder op onse halve Mane doen soude
maer ick achte dat sy wel recontre vinden sullen/ die halve Mane is soo groot ende
sterck dat men der wel een ses of seuen dursent Man in laten can/ende appoche
noch al naerder des byants Legher/soo doense oock vanden Litsen Ham.

Op de Schans die wy hebben ghemaect op den Litsen Ham staen gerets drie
stukken gheschuts/en hebben als noch niet gheschoten/daer wert seer sterck aen ghe
vorchte/hopen dat daer wt wat vreesints canserensal.

Men heeft bevonden datter over de seuen hondert banden byant ghebleuen zijn.
Ende van onse syden is ghebleuen een Enghelesch Capiteyn ghenacint Coys W
ben ende Capiteyn Schot die seer ghequetst is/ende noch seuen oft acht daer toe ge
bleuen/ende ontrent twee ende twintich ghelwont/dienen meer dat noch alle wt
opcomen sullen.

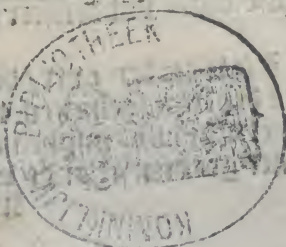
Het quamen desen dach een Troup Ruyters vanden byant/ende hadden by haer
vier hondert Musketiers/ende meenden onse wacht te overballen/maer onse So
daten die op haer comste toelapden/hebben haer wilcom gheheeten/ende seer stoud
daer op aenghereden/ende die inde vlucht gheacghe/ende daer van ghevangen bin
nen ghebracht/een Spaenschen jonghe Grave/met een gouden ketten wel vijf die
den hals hebbende/met meer andere costelicken ghesteerten ende cleederen/hel
den noch binnen ghebracht een doot Spaensche Capiteyn/soo dat onse Ruyterye
langhen tijdt soo goeden buyt niet hebben ghehad.

Wy hebben op den Litsen Ham twee stukken staen/die al acut spelen zijn alst va
noode is.

Den seften Juli.

Den byant heeft desen morgen stont gheweldighe geschoten naer onse halve Ma
ne/doch niemant ghequetst met de vrees dan een Vrouw heide haer bekenen afge
schoten/ende oock een cleyn kindt/daer men seer groote ellende aensach.

F.F.F.F.

e
rdi
dit
oer
e da
s al
gefu
nide
en
here
thoe
ghe
sin.
s U
de ge
le wi
p ha
e So
stoud
in bi
if die
i hel
erijet
st va
de m
afgh